



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

9. De iuramenti interpretatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

Nam si actus positivus aliquo iure irritus sit, tunc non confirmabitur accessione iuramenti editi contra prius iuramentum non agendi. Exempli: Si mulier iuraverit, se non alienaturam bona dotalia. Minor se non contracturum sine Curatoris auctoritate, postea verò non obstante hoc iuramento, alienent, aut contrahant, quamvis iurati se non contracturos, nihilominus contractus siue alienatione scindi poterit, tanquam iure civili inefficax: Ratio, Cui enim iuramentum posterius peruersum sit & periurij criminis confirmatorium non est credibile, quod ei ius assistat, vel itaque eo contractum siue alienationem alioquin irritam vel inefficacem confirmari.

C A P. IX.

De iuramenti interpretatione & tacite subintellectis conditionibus.

Iuramentum in dubio strictè interpretandum est propter gravem quam in se continet religionis obligationem atque periurij periculum.

NB. Iuramentum de servandis statutis alicuius communitatis intelligi debet de editis, non de non editis, nisi exprimat, vel ex iudicijs constet, tam amplam esse iurantium intentionem.

Iuramentum præstitum circa materiam iuris interpretandum est secundum limites iuris, neque sensus est, si quis alioquin iure obligatus sit ad quippiam faciendum, vel omittendum, tunc iuramentum accedens non ad aliud se extendit, sed tantum ad ea, quæ sub obligatione iuris comprehenduntur, ut proinde intentio iurantis esse censeatur, se nihil illicitum

pitum siue iure concessum attentaturum-Exempl. I. Iuramentum Episcopi de non alienandis bonis Ecclesie, interpretandum est de alienatione illicita, quae fit sine causa necessitatis, aut utilitatis, vel sine requisita iuris solemnitate. II. Clericus iuravit residentiam, potest tamen abesse in casibus iure concessis. III. Iuramentum seruandi statuta collegii intelligitur secundum differentiam statutorum intentionem legislatoris & loci consuetudinem eorumque interpretationem, si enim grauis momenti statuta sunt, & ita quasi sub mortali obligent, tunc iuramenti transgressio nouam mortalem sacrilegii malitiam adiicit, si autem leuis materiae statuta sint, vel si ita accipi solent, vt sub veniali tantum obliget, vel solum ad poenam subeundam, tum iuramenti obligatio similiter intelligi debet.

Quare si Academiae Rector Scholares Missae aut processioni sub obligatione praestiti iuramenti interesse iubeat, transgressio obligat solum ad veniale, secus si adsit contemptus. IV. Iuramentum seruandum de secretis Capituli intelligitur, quatenus materia secretum postulat; ita vt si magni momenti existat, & valde interfit, non euulgari, eius euulgatio mortalem etiam culpam contra religionis virtutem propter violatum iuramentum contineat; si autem res leuis sit, solum venialem, denique nullam, si euulgatio nullum omnino incommodum afferre possit. V. Ministri publici, & mercatores iurantes, se contentos fore taxatione precii & stipendii intelligitur iuramentum de taxatione iusta & non de iniusta. VI. Qui iuravit, se pariturum mandatis Ecclesiae, eo non obstante, a lata sententia appellare potest, sicuti et iure communi concessum est.

- 3 Iuramentum non extendi debet ultra intentionem iurantis, verisimiliter praesumendum iuxta illud Suarez. Iuramentum non est extendendum ad incognita, siue quae iurans in specie non cogitavit, & quae in mentem si venissent, verisimiliter exceptisset.
- 4 In omni iuramento promissorio tacitae conditionis intelliguntur: Primo si potero; Deinde saluo iure & autoritate superioris: Tertio, Nisi is, cui iuratum, obligationem remittat. Quarto, si res notabilem mutationem non accipiant: Ratio: Quia notabilis mutatio quasi nouum obiectum facit, ad quod verisimilem praesumptionem iurantis intentio se non extendebat v. c. sponsus propter subsequentem fornicationem etiam post sponsalia iurata soluere potest: Et promissio iurata reuocari potest ob superuenientem ingratitude[m] promissarii.
- 5 Homo promissorem liberare potest, si promissio principaliter in eius gratiam facta est, v. c. si sponsalia vendas iurata cum Titia: secus si principaliter in Dei honorem, v. c. si votum iuratum edas, pauperi Titia dotem daturum. Nam illa licet respuat, tamen Deus eiusmodi promissionem sibi factam non tantum accipiat, ob utilitatem hominis sed etiam ob proprium honorem & cultum.
- 6 Iuramentum assumit naturam & conditionem promissionis cui adiecitur: Ratio, quia iuramentum adiectum promissioni cum circa idem obiectum versetur sed auget obligationem intensiue, quia intra limites obiecti nouam obligationem ex virtute religionis superaddit. Exempla. I. Sicut promissio interdum conditionem tacite adiectam habet, nisi notabilis

notabilis postea mutatio superueniat, ita etiam iuramentum seu promissio iurata vt paulo ante dictū est. II. Iuramentum fideiussoris secum trahit exceptionem quæ fideiussioni competit, vt prius principalis debitor conueniatur, & executiatur. III. Qui iurauit, se debita soluturum, is potest ob iustam causam compensatione vti cum alio simili, eoq; liquido debito, cum enim debitor ad soluendam obligatus, quibusdam casibus compensatione vti possit, sequitur quod tali compensationis iure non priuetur per iuramenti accessionem. IV. Si iuramentum reciproce promissioni vel contractui accedat, eam tacitam conditionem habet, si alter quoq; promissis suis steterit, iuxta c. peruenit, 2. de iureiur. *Quia non seruanti fidem fides seruanda non est.*

C A P. X.

Vtrum obligatio iuramenti personalis sit & num actio inde oriatur, atq; ad heredes transeat.

Iuramentum per procuratorem fieri potest. *Quare potest quis per alium, quod potest facere per se ipsum.* reg. 86. in 6. Nam sicut obligat iuramentum per scriptum, ita etiam obligabit per Procuratorem vtens verbo *iuro* (procurator agit id ministraliter, tanquam alienam personam representans) sed requiritur mandatum speciale in causa speciali. Vnde sequitur si iuramento Procuratoris falsitas subsit principalem ipsum, cuius mandato alter iurauit, periurum esse, quamuis procurator si conscius doli fuerit, eodem crimine tenebitur; iuxta illud; *Agentes & consentientes pari pena puniuntur.*

Ex iuramento confirmatorio promissionis acceptę in
exte-

exte-